

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 3.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI DO
KONCA GODINE Kr. 60. — ZA INOZEMSTVO
Kr. 100 — OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 20.

Šibenik, 3. prosinca 1921.

God. I.

Treća godina narodnog ujedinjenja.

Svečani akt, kojim je u našoj prijestolnici sadašnji kralj Aleksandar pred narodnim predstavništvom proglasio ujedinjenje svih Srba, Hrvata i Slovenaca u jednu jedinstvenu narodnu državu, ostaće neizbrisivim slovima ubilježeno u našoj povijesti. Dan 1. prosinca 1918. otvorio je našem narodu novu epohu, za kojom je on kroz toliko vijekova čeznuo i radio, te mu označio, da je sunce slobode ogranulo nad slavenskim obzorjem naših jugoslavenskih krajeva.

Najnežnijim osjećajima ljubavi i istinskog zanosa poslije tri godine promišljamo na ovaj veseli ushiti događaj, kojim su se ostvarili ideali najvećih naših narodnih boraca i umnika te čitimo u svojem srcu sveživa čuvstva, kojim smo pratili akt proglašenja našeg narodnog ujedinjenja u zajedničku jugoslavensku državu. Pomisao na 1. prosinca 1918. i u najtežim časovima, u sadašnjem pesimističkom prosuđivanju još nesređenih naših političkih i socijalnih prilika uljeva nam u dušu novih poriva i svježih, mladenačkih ideala ljubavi i odanosti narodnoj državi, kao i neuzdrmanu nadu, da je Jugoslaviji Providnost dosudila veliku i sretnu budućnost.

Temelj je naše države u narodnom jedinstvu. Ovo je misao vodilica, koja mora da prožme čitavi naš javni, politički i društveni život. Nego jedne spontani upit nameće nam se obnavljajući treću obljetnicu utemeljenja Jugoslavije, na koji ne možemo žalost da dademo odgovora, koji bi nas mogao da potpuno zadovolji. Možemo li kazati, da je ideja narodnog jedinstva obuhvatila do danas i šire mase, da je obuzela sav naš narod, da je ona postala njegova duševna svojina jedini putokaz u radu i životu u narodnoj državi?

Rezultat, i ako smo optimiste, nije kadar da nas obveseli, jer moramo konstatirati, da misao jedinstva nije pokročila toliko naprijed, kako bi bilo željeti. Poslije tri godine opstanka Jugoslavije ova temeljna ideja morala se duboko ukorijeniti u cijelom našem nacionalnom životu, dok mi bolno osjećamo, da naš narod za jedinstvo nije zagrijan onako, kako bi trebalo, dapače da se pokazuje nezadovoljnim, te je gotovo izgubio vjeru, da će biti bolje. Izgleda, da je iza onih dana veselja i čarne opojnosti ostao razočaranim i neahajnim za sve ono, što na državu spada. Treba zato pri ovoj obljetnici istražiti tome uzrok i krivca.

Nesumnjivo prvu najveću krivnju ovoga nosi sadašnja vlada. Ona je svojim partizanstvom, tjesnogrudnošću, reakcijom nepravednim postupanjem dokazala, da ne smatra sve državljane jednakopravnima. Koalicija, koja vodi upravu ove države, je učinila toliko

pogrješaka. Svojim proturanim vidovdanskim ustavom ozlovoljila je Hrvate i Slovence, te je dala dokaza, da baš nju najmanje vodi ideja jedinstva, jer hoće da hegemonistički, centralistički vlada proti volji većine naroda. Pa ni danas nije voljna da promjeni smjer svoje politike. Pregovaranja između vladajućih državnika, koja se ovih dana vode u Beogradu, o rekonstrukciji nove vlade, jasno govore, da se hoće i dalje ići u nepoštivanju želja i prava velikog dijela naroda. Može li ovakav postupak promicati jedinstvenu ideju? Je li kadra sadašnja koalicija da izliječi pesimizam i neahajnost kod mnogih i povratu u narodu vjeru u državu i u državnu vlast?

Ne malu krivnju nose i one hrvatske stranke, kojima je program apstinencija od svakog državnog i parlamentarnog rada. Jaz, koji se ržalost sve to više otvara između Srba i Hrvata, treba zatrpati, ali to se samo može pozitivnim radom. Da su sve hrvatske stranke aktivno sudjelovale

pri glasanju ustava i drugih zakona, bila bi se zapriječila tolika zla i nesporazumci, koji su samo na štetu narodnog jedinstva.

Gospoda, koja danas vladaju, a imaju najmanje osjećaja i iskrene ljubavi prema državi, još su na vrijeme da sve to uvide. Treba da smetnu s uma, da se može silom vladati. Svi su državljani jednakopravni. Hrvati i Slovenci aktom 1. prosinca 1918. slobodno su se združili sa braćom Srbima u jedinstvenu državu, pa zato moraju se poštivati svatija prava i sve kulturne i nacionalne tekovine svakoga plemena. Jedini put, koji vodi pravom jedinstvu, je sporazumni i zajednički rad Srba, Hrvata i Slovenaca. Ali ako je jedan i samo jedan dio naroda preteriran, omalovažen, tada ne može da bude onog idealnog jedinstva, koje je bilo inaugurirano u Beogradu 1. prosinca 1918.

Veliki događaj naše narodne slobode, koji po treći put obnavljamo, mora da nam utije novog zanosa i ljubavi, da sačuvamo ono, što smo stekli te odalečimo sve, što nas Hrvate, Srbe i Slovence razdvaja, a radimo za ono, što nas bratski spaja.

Zašto dvije mjere?

(Posebni dopis „Narodne Straže“).

Srbija, 20. studenoga 1921.

U „Narodnoj Straži“ čitao sam žalbe tamošnjih težaka, na postupak g. Ministra financija, koji nije htio dozvoliti slobodno pečenje rakije od pokvarenog vina, a nije htio ni sniziti pecarinu. U posljednje vrijeme učestale su žalbe na trošarinu na vino. To me je potaklo, da Vam pišem, da Ministar financija ne mjeri cijelu državu istom mjerom.

Držim, da Vam je poznato, da su ovdje urodile šljive ove godine, kako davno nijesu. Od tih se šljiva jedan dio osušio, ali veći dio se upotrebio za pečenje rakije. U ovom kraju, gdje se nalazim, sve se upotrebilo za pečenje rakije. To pečenje je trajalo dva do tri mjeseca. Ima seljaka, koji su ispekli preko hiljadu litara rakije, a malo je koji ostao ispod stotinu litara. Iz toga je jasno, kolika se množina rakije ispekla u cijeloj Srbiji.

Kad bi zapitali g. Ministra financija, koliko je država primila od pecarinarne i trošarinne na tu rakiju, on bi Vam morao odgovoriti: *Ni pare!* Da, ni pare, jer se ovdje rakija slobodno peče, a još slobodnije pije. Pije se po prilici kao tamo vino; pije je muško i žensko, mlado i staro u svakoj prigodi, pa čak i prigodom smrti — „Bog da ga prosti“.

Zar je u tome pravednost i jednakost? Tamo se uništavaju egzistencije tvrdoglavošću, da ne bi bajagi država štetovala, a ovamo se pušta neiskorišćenno jedno vrelo državnih prihoda, koje bi bilo pravedno, opravdano i obilno.

Tako je sa rakijom, a slično je i sa vinom. Tamo se uvada trošarina na vino, prave se protesti, demonstracije, zatvaraju se poštene i nedužni, sve zbog trošarine. Kod nas ovamo sve je mirno naravski jer nema nikakve trošarine. Ovamo se vino pije slobodno, da je i previše. Dakle tamo se uvada trošarina, ovamo ne! Možda je i to pravednost i ravnopravnost *onako po demokratsku!*

Tako je sa rakijom i vinom. Nije daleko od toga ni porez. Od oslobođenja do danas utjeran je u ovim krajevima vrlo mali dio poreza. Veći dio seljaka nije platio ni pare poreza za god. 1919.-20.-21. Pokušalo se sa utjerivanjem, ali rijetki su, koji daju milom; silom se pak ne smije. Kažu, da je ovaj narod mnogo stradao, te da se mora postupati obzirno. Međutim ja se nalazim na bugarskoj granici, a od tog se stradanja malo vidi. Narod je daleko zaostao kulturno, a da se i ne govori gospodarstvom, ali nema ga, koji u sanduku nema spremljenog novca. Ako ih ima, ti su rijetki. Poznam seljaka, koji nijesu uplatili porez za ove tri godine, a imanje im vrijedi u današnjoj vrijednosti do milijun dinara. Zašto se ovdje strože ne nastupi? Koliko bi od toga ušlo u državnu kasu!

Koliko mi je poznato, tamo se porez uplaćuje točno, ali zbog toga ste Vi tamo protudržavni. Neću da idem dalje, jer bi išlo na dugo, a već iz ovoga možete da vidite, da kod nas ne vrijedi ista mjera za sve.

Dr. V.

Više brige za potrebe sjeverne Dalmacije!

Od dolaska talijanskih četa u sjevernu Dalmaciju, pa do rapallskog ugovora gorko nas iskustvo uči, da su pozvani krugovi vodili vrlo malo računa o sjevernoj Dalmaciji uopće, a napose o zadarskom kotaru, o njegovoj ekonomskoj i kulturnoj budućnosti.

Od Rapalla pak minula je već godina dana, a naša je vlada samo djelomično osigurala ovaj predio, smjestivši u Prekome na otoku Ugljanu nekoliko važnijih ureda. No tim korakom naše pokrajinske i centralne vlade osigurani su samo sjeverni dalmatinski otoci, a nipošto ostali, pače glavni dio zadarskog kotara (t. zv. „hinterland“).

Dobro nam je poznato, da naša Vlada kani ekonomski bojkotirati grad Zadar, koji nam je ugrabljen zlokobnim ugovorom u Rapallu. Stari je opet aksiom i prije i poslije Rapalla, da Zadar ne može živjeti bez okolice, a okolica bez Zadra. Zato je od prijeko potrebe, da se nade još jedno središte za zadarski kotar, u kojem bi se smjestilo nekoliko ureda. Tako bi se bar donekle ekonomski i kulturno spasilo i podiglo taj predio.

Nakon toliko predstava i molba, da se u starom Ninu smjeste potrebni uredi za taj predio, u kojem živi 35.000 pučanstva, kompetentni krugovi odgovaraju, da je Nin malarično mjesto, da je potpuno izvan ruke i da nema potrebitih zgrada, u kojima bi se smjestili uredi. Ako je to istina, zašto je onda malo vremena iza Rapalla vladalo kao stalno mnijenje kompetentnih krugova, da treba baš u Ninu smjestiti neke urede za sav zadarski kotar?

Oh iz pouzdana izvora poznata nam je vrlo dobro ova dvočlana igra neke gg. iz bivšeg zadarskog „Nar. Vijeća“, koji sad ponovno obećavaju Ninu i cijeljoj okolici magistrat i ostale urede izrabljujući dakako to u svoje agitatorne i stranačke svrhe!

Svaki nepristrani poznavalac prilika u Ninu zna dobro, da mjesto nije malarično, da se uprav ovog ljeta popravilo nekoliko zgrada, pače da bi se neki veleposjednici odmah dali na gradnju novih kuća, samo kad bi ih Vlada osigurala, da će ti uredi doći i ostati u Ninu. Zato smo mi čvrsto uvjereni, da će sadašnja Pokrajinska Uprava, osobito g. namjesnik, uzvati želju pučanstva zadarskog kotara i da ne više nipošto dopustiti, da ovo vitalno pitanje po kulturni i ekonomski razvoj ovog predjela riješavaju neki nepoznati faktori, koji bi prije vremena htjeli da posiju stranački razdor kod tamošnjeg našeg pučanstva, koje je dosta prepatilo pod talijanskom okupacijom i koje još i dan danas dosta strada.

Videant consules!

- 1 -

Tjedni pregled domaće politike.

Radikali i demokrati još ostaju na vlasti! I ovaj put smo svi ostali razočarani. Poslije tolike buke, vike i zahtjeva opet su se sporazumjeli naši radikali i demokrati, da nikome ne ustupe vlasti. I ako se to predviđalo i gotovo nekom sigurnošću očekivalo, ta se vijest ipak vrlo neugodno dojmila svih dobromislenih ljudi, koji vide, da se ovako ne može i ne smije naprijed, ako se i malo želi dobra zajedničkoj stvari i državi. Koalicija radikala i demokrata još dakle ostaje na vlasti na veliku štetu i našeg jedinstva i države. Sad se među njima samo vode pregovori, koje će ličnosti između njih učiti u ministarstvo. I ako izgleda, da Pribičević kani ostaviti ministarstvo policije, ne nadamo se nikakvom boljitku, jer on isto ostaje u ministarstvu kao „proslavljeni“ ministar prosvjete, a za ministra policije dolazi drugi demokrat, koji će po njegovim uputama nastaviti njegovu štetnu i nasilnu politiku. Stoga mi i danas ističemo, da današnja vlada ne uživa povjerenje naroda, pak je dužnost njezina, da odstupi i pristupi što prije k novim izborima!

Promjena dosadanje taktike Radićeve. Prema informacijama zagrebačkih „Novosti“ izgleda, da se među mladim radićevskim poslanicima pojavio jaki pokret, da se prekine sa dosadanjom pasivnom taktikom apstinencije Radićeve stranke i da se na svaki način pade u Beograd. Te informacije rekao bih da imaju osnovu, jer je i sam delegat Radićeve stranke dr. Gjuro Basariček na zadnjem kongresu Republikanske stranke u Beogradu izjavio, da je Hrv. seljačka republikanska stranka na posljednjem kongresu u Zagrebu dala punomoć Stjepanu Radiću, da može, kada to bude potrebnim, pozvati svoje poslanike u Beograd i započeti rad u parlamentu. Više bi bilo i vrijeme! Držimo, da bi to bio veliki korak naprijed uređenju naših unutarnjih prilika.

Judina plata! Kako splitski demokratski „Život“ javlja iz Beograda, sprema se odlikovanje Karadordevom zvijezdom IV. stepena svih poslanika, koji su učestvovali pri donešenju ustava. U dobar čas! I zaslužili su! Nije to bila mala žrtva za njih! Pa da nijesu zlatni ti naši koalicionaši! Svi znamo i vidimo, kako vladina većina svojim proturanjem ustavom nije

zadovoljila ni Hrvata ni Slovenaca, pa ni većine svjesnih i razumnih Srba. Svi uviđaju potrebu radikalne revizije ustava, da se jednom zadovolje svi tri naša plemena. Njima pak dolazi na pamet baš sada odlikovanje onih, koji su učestvovali pri donešenju toga ustava. Valjda već vide, da im je odzvonilo, pak se boje da kasnije ne bi više bilo navrijeme.

Plaće naših ministara. Dobrotom zemljoradničkog poslanika g. Lazića doznajemo, da danas jedan naš ministar osim svoje plaće od 410 dinara dnevno ima još 290 dinara dodatka na skupoću i 120 dinara dnevne kao narodni poslanik, što čini ukupno 820 dinara na dan. Sad nam je razumljivo, zašto je našim državnim tako teško pustiti vlast iz ruku, i ako vide, da je u zemlji opće nezadovoljstvo s njihovom partizanskom i bezglavom politikom! Nije ni čudo onda, da naše financije slabo stoje, kad se tako raspilje državni novac.

Neka se ne javljaju! U Zagrebu izlazi tjedno jedan listić po imenu „Hrvatska Misao“, za kojim se kriju zloglasni frankovci. Od nekog vremena počeo je da infamno napada našu pučku stranku, jer da vodi protuhrvatsku politiku. Poznata nam je dobro njihova politika prije rata i za rata, koja je bila katastrofalna za Hrvate, da je uspjela. Poričemo im zato svako pravo da ustaju na obranu hrvatstva. Žaloso je samo, da ima stranaka hrvatskih, koje ih primaju u svoje kolo!

Slikar Juraj Čulinović u Šibeniku.

Dr. Petar Kolendić izdao je nedavno u „Vjesniku za Arheologiju i historiju dalmatinsku“ god. 1920. znanstvenu radnju pod gornjim naslovom kao „Zbirku dokumenata“ o šibenskom slikaru.

Čulinović-Gradajević, poznat i pod imenom Giorgio Schiavone, Slayonius Dalmaticus, u kozmopolitskoj renesansi stekao je svjetsko ime svojim umjetničkim radnjama i prodičio je narod i grad, kojemu je pripadao. Rodio se 1434. ili 1435. u Skradinu, ali je gotovo cio život proveo u Šibeniku.

Dr. Kolendić sabrao je sve dokumente o njemu, te nam dava vjeran prikaz: i umjetnika, s kojima je Čulinović radio, i društveni milieu, u kojemu se on vrtio. Oko sebe je Ču-

linović okupio sve najbolje naše slikare, tako da je Šibenik za njegovo doba bio središte umjetnosti za Dalmaciju. Bio mu je tast poznati Đorđe Orštnije, graditelj šibenske katedrale, te su ova dvojica privukla u Šibenik ponajljepšu kitu kipara, rezbara, zlatara i slikara.

Zasluga je dra Kolendića, koji se osobito ljubavju i shvaćanjem bavi povješću našega grada, da je izveo iz zaboravi sve, što može u pravom svjetlu prikazati umjetnički talenat i vrijednost slikara Čulinovića.

Zbirka ima do 284 dokumenta, te su poredani kronološkim redom od god. 1414. do 1712. Ovi su većinom izvađeni iz notarilnih akta Sudskog Arhiva, Kurijalnog Arhiva i onog „Nove Crkve“, zatim šibenske općine i iz djela pok. prof. Miagostovića: „Notizie inedite su Giorgio Schiavone“.

Čulinović, kako dr. Kolendić dokazuje dokumentima, učio je i radio od god. 1456. u Mlecima kod glasovitog Franćeska Squarçiona, tvorca padovanske škole, koja je davala u slikanju direktivu sjevernoj Italiji. Kod njega je Čulinović naučio teoriju estetike i tehnike, te je šibenski slikar svoje radove zato označivao sa „Opus Slavoni Dalmatici Squarçoni S.“, a i u Šibeniku su ga onda nazivali „Georgius quondam Thomae de Squarçionibus“.

Izdati dokumenti o šibenskom slikaru Čulinoviću služit će za daljnje istraživanje povijesti Šibenika i njegove uloge, koju je imao u slikarstvu i kiparstvu u Dalmaciji, a i u sjevernoj Italiji, osobito u vrijeme, kad se gradila naša velebna katedrala.

Iz katoličkog svijeta.

Temeljni kamen nove biblioteke u Louvainu. U prisutnosti belgijskog kralja i kraljice, vojvode od Brabanta, kardinala Merciera i svih biskupa, ministra znanosti i umjetnosti, vlasti i predstavnika Belgije i stranog svijeta postavljen je temeljni kamen nove sveučilišne biblioteke u Louvainu. Nacrta su izradila dva američka inženira uz troškove Amerike. Butler govoreći u ime američkog komiteta istakao je povijest Louvaina i sveučilišta, te naglasio, da je razorenje ove odlične biblioteke, bogato raznim djelima i rijetkim kodeksima, razalostilo svijet. Amerika je bila duboko potresena, i prva joj je bila želja, da se rekonstruira ovaj zavod, koji simbolizira najviše čovječje aspiracije. Još je na-

glasio, da će ova biblioteka biti svjedocanstvo veza, koje ujedinjuju Ameriku i Belgiju. Prisutni su bili i Berrard, predstavnik francuske vlade, Poincaré, maršal Petain, knez Romanones, bivši predsjed. Španjolske vlade, reprezentacija Sjedinjenih Država. Italiju je zastupao katolički zastupnik Meda.

La Tunisie catholique. Ovaj novi list ustanovio je Mons. Lemaitre, koadjutor nadbiskupa u Karlagi. List donosi statistiku o katolicizmu u Tunisu. U ovoj biskupiji, koja postoji tek 50 godina, ima 200.000 katolika u 65 župa. Postoji još preko 150 skupina katolika, koje čekaju da se u njihovim središtima osnuju katoličke župe.

Novi jeruzolimski patrijarha mons. Barlassina započeo je izdavati polumjesečnik *Osservatore* kao organ patrijarhata. List izlazi na arapskom jeziku te osim službenih vijesti donosi i vijesti za opće moralne i religiozne interese katolika u Palestini.

Dopis iz Pağa.

28. studenoga.

Sigurno nijedna općina u Jugoslaviji ne nalazi se u tako katastrofalnom stanju, kao što naša općina paška, kojom upravlja veliki patriota, demokrata Sior Piero Rakamarić. Nije to čudo, kad se zna, u čijim se on rukama nalazi.

Sior Piero bio je vatreni talijanaš do prije nekoliko godina, te i član talijanskog irendentističkog društva u Pağu „Società Dalmata“ sve do 1911. On je znao pjevati: „Con le teste dei Croati zogheremo alle borelle...“, tako da ga je stražar Niko Kalibota morao uapsiti i staviti u zatvor. Kod kuće govori talijanski. Na kući mu se još i danas vidi natpis: „Hotel grande e caffè al porto — Pietro Rakamarić“. Još da danas nije promijenio talijanske navike u mjestu: Riva 11 novembre — Riva Rimondone — Piazza Vittorio Emanuele III. i t. d.

Naš Sior Piero kao uzoran građanin bio je od zadarskog suda 12. VII. 1899. osuđen na 3 sedmične zatvora radi nanešene uvrede osobama javne sigurnosti, pak opet 12. VII. 1899. bio je osuđen na 4 dana zatvora radi javne uvrede. On je onaj poznati Austrijanac, koji je sam dostao dao za ratni zajam i sakupljao kod naroda. On je onaj, koji je tužio g. Franu Budaka, jer da tobože simpatira za braću Srbe

PODLISTAK

„Luč“ *)

(God. XVII. Br. 1.)

„Luč“ je mjesečna revija jugoslavenskog katoličkog daštva. To je jedina dačka revija, koja redovito izlazi od svoga početka. Negda glasilo neznanog broja daka, danas je to glasilo Jugoslavenske katoličke dačke Lige, solidno organizovane sa tisućama jugoslavenskih katoličkih mladih boraca. „Luč“ je odraz te organizacije. Svojom opremom sjeća nas predratnih godišta, a ni unutarnjom sadržinom nimalo ne zaostaje za predratnim godištim.

Na uvodnom mjestu donosi članak: „Za katoličku solidarnost“. To je poslanica, koju je katoličkom daštvu Jugoslavije poslao C. C. Martindale, jedan od predstavnika katoličke Engleske, urednik „The Inter University Magazine“, glasila engleskih kat. aka-

*) Pretplata iznosi godišnje za dake 9 din., za neđake 12 dinara. Naručuje se na naslov: Uprava „Luč“ - Zagreb I., pošt. pret. 109.

demičara. Ističući zasluge naših velikana na polju kat. akcije želi, da bi katolički Jugoslaveni došli u što uži dodir s Englezima, utvrđujući tako katoličku solidarnost.

Urednik „Luč“ Marko Soljačić piše članak o Danteu. Vanrednom spremom piše o Dantegovoj poeziji, toj pjesničkoj sintezi mnogih epoha, koja dokazuje, kako katolicizam ima jaku stvaralačku snagu.

Već u prvom broju posebno je naglašena važnost študija socijalnih problema. To dokazuju članci M. Petrovića i dra A. Juretića. Petrović piše o idejnoj podlozi našega socijalnog rada. Ističući surovost materijalizma, beznačajnosti i socijalne anarhije dokazuje, kako praktično kršćanstvo, produbljeno u nama samima, može da nam pokaže pravi put u sukobu socijalnih ideja. Dr. Juretić ističe socijalno ekonomsku stranu socijalnoga študija. On će u nizu članaka prikazati karakteristiku našega socijalnog študija i označiti neke smjernice u praktičnom socijalnom radu.

Članak gđice Marijane Kralj o ženskom pitanju podaje članicama

kat. dačkog pokreta jasnu orijentaciju o svrsi kat. ženskog pokreta, gdje ističe kako su principi naše religije najtočniji vodiči u borbi za emancipaciju žene. Ovaj članak ima duboku psihološku podlogu, u kome se ističe poznavanje ženske duše, prava svrha i praktične posljedice ženskoga študija. Članak Janeza Hanića o našim akademskim društvima organizatorne je naravi, u kome se posebno naglašuje važnost rada u samim društvima, gledajući na sve momente akademskoga života. Naglašuje se samoodgoj i sprema pojedinaca na svim područjima katoličke opće akcije.

Nazalost ni ovaj broj nije mogao biti bez nekrologa. Maturant Jože Piber, mladi borac za kršćanski socijalizam i kršćansku prosvjetu, preminuo je u času, kad je počeo da se temeljito pripravlja za prosvjetni rad u narodu.

Radi preobilja gradiva izašlo je manje literarnih radova i pjesama, među kojima se ističe pjesma „Ptice sprvođe“ darovitog mladog pjesnika D. Sudete.

Listak zaprema 12 stranica, te se

ističe raznim savremenim i aktuelnim rubrikama. Iz rubrike „Za duhovnu obnovu“ ima lijepi članak o važnosti molitve — razgovora s Bogom. M. Soljačić osvrtne se na našu kulturno-socijalnu reviju „Hrvatsku Prosvjetu“, ističući poteškoće kod uređivanja ovakve revije, jer imamo malo izgrađenih ljudi, malo smisla za zajednički rad i sintetiziranje. Organizatorni dio „Luč“ ispunjen je referatima o internacionalnim, slavenskim i domaćim katoličkim kongresima, s posebnim osvrtom na požeški, splitski i dakovački dački sastanak. Ovi su sastanci učvrstili dačke redove, dali im nove poticaje za rad i ojačali kat. dačku ideologiju.

Jugoslavenska kat. dačka Liga može da se ponosi prvim brojem svoga glasila. Luč vjere neka i nadalje ogrijava mlade borce križa, čirilometodska ideja i list lipe neka ih veže u zajednicu sa slavenskom braćom, a opća misao kršćanskog preporoda u duhu Kristovu i s ostalim narodima svijeta. U tom pregnuću i u tim idealima Bog pomogao mlade vitezove i borce Križa!

M. V. Č.

Na njegov račun htjeli su neki pažani da gospodare u mjestu, ali ih je šior Piero izgrao, pak on, malne nepismen, vodi sam općinske poslove. Vlada je bila izabrala 36 vijećnika, koje on nije nikad pozvao na vijećanje. Odbornici i ako sva četvorica demokratske stranke, odrekli su se, da pred narodom ne nose odgovornosti za sve odredbe nesposobnog i skoro nepismenog upravitelja i općajzom od 14 točaka zahtijevali, da demisionira.

Katedžija Piero za svoj veliki trud dobiva 400 K dnevno te, i ako nema pravo, dobija još 200 K. doplataka dnevno, kad ide u komisiju. On je znao primati od travnja do kolovoza redovito svoju plaću od 3100 K. mjesečno, s kojom bi ispraznio opć. blagajnu, a nije mario za obitelji četvorice svojih činovnika, koji su čitavo to vrijeme bili ostali bez plaće. Vlada je dala 2.000.000 K. za aprovizaciju, a on svim tim sam raspoloživ i upravlja. Gdje samo može, uvijek pomaže svoje pristaše: tako je n. pr. neke svoje ljude bez zakletve imenovao za poljare, koji osim plaće dobivaju polovicu od globa, utjeranih raznih šteta, koje sami oni procjenjuju.

Ovih dana naši Američani poslali za sirote palih junaka iz našega mjesta nešto robe i cipela. Ali naš šior Piero nije toliko mario za sirote, koliko je gledao da nagradi one, koji mu vode strance u Hotel i prodavaju duhan na veliko i t. d. Promijenio je glavare po svojoj volji, njegove pristaše ne plaćaju štete. Grad je zamazan, sve propada i u strašnom je neredu.

Vlasti u Splitu za sve ovo znaju, a ipak spavaju i tako postaju sukrivci demoralizacije naroda i nepovjerenja prema čitavoj upravi naše mlade država. Do kada?

Domaće vijesti.

Skora evakuacija treće zone. Kako javljaju beogradski listovi, rekao bih, da se Italija napokon odlučila, da ovih dana otpočne sa evakuacijom treće zone po rapalskom ugovoru. Bilo bi više i vrijeme!

Gradski izbori u Zagrebu. Za 11. ov. mj. uređeni su izbori za raspušteno gradsko zastupstvo u Zagrebu. Za ispad ovih izbora vlada veliki interes. Najavljeno je već ovih 8 izbornih listina: Hrvatski Blok, demokratski, socijalistička zajednica, radnička grupa oko „Nove Štampe“, grupa oko „Slobodne Tribune“, cionisti, Hrv. pučka stranka i radikali.

Zahvala Krapljana dru Dulibiću. Javljaju nam iz Krapnja, da su našim narodnom poslaniku dru Anti Dulibiću poslali ovu brzoglavnu zahvalu: „Velika Vam hvala i od Boga plata na neumornom radu za mali puk, što ste uspjeli, da se ukinu trošarina na vino i karbur. Mili zemljače, preporučamo se za zaštitu i pomoć u pitanju našeg spužvarskog obrta. Pozdravljaju Vas vjerni Krapljani“.

Novi odbor „Domagoja“. Na redovitoj semestralnoj glavnoj skupštini jugoslavenskog kat. akademskog društva „Domagoj“ u Zagrebu, koja je održana 22. pr. mj., za zimski semestar 1911.-1922. izabran je slijedeći odbor: Predsjednik: Božo Nikolić, cand. iur.; potpredsjednik: Drago Zudenigo, st. iur.; tajnik: Drago Ferenčić, cand. iur.; blagajnik: Pero Šojat, st. eksp. akad.; knjižničar: Vinko Dorčić, stud. phil.; arhivar: Mijo Bišćan, stud. iur.; revizori: Ilija Župarić, stud. techn. i Nikola Jagatić, stud. agr.

Sirite dobru štampul

Književnost.

Hrvatska Prosvjeta br. 5. i 6. izašla je kao posebni Danteov dvobroj sa ovim biranim sadržajem: Ljubomir Maraković: Veliki uzor; Venny: Beatrice; dr. F. S. Petrov: Katolištvo Dantovo; Branko Storož: Te večeri; Nedjeljko Subotić: Dante u franjevačkom pejažu; Dante Alighieri: Božanska komedija; Antun Sasso: Plemstvo, gibelinstvo i socijalno političke misli Dantove. — Feuilleton: Dr. F. S. Petrov: Dante (njegov vijek, život i djela); A. Sasso: Kako i zašto sam preveo Danta. — „Hrvatska Prosvjeta“ izlazi u Zagrebu dvaput mjesečno, a naručuje se kod: Uprave - Palmotićeva ul. 31.

Gradske vijesti.

Proslava obljetnice ujedinjenja. U četvrtak prigodom trogodišnjice našeg narodnog ujedinjenja osvanulo je naš grad okičen narodnim zastavama. Osobitih vanjskih svečanosti nije bilo s obzirom na državnu korotu. Sve radnje i dućani bili su zatvoreni cio dan. Naše mjesne škole u svojim crkvama prisustvovala su sv. Misi i svečanom „Tebe Boga hvalimo“. U 10 sati u našoj katedrali sv. Jakova bila je svečana misa s „Tebe Boga hvalimo“, na koncu, kojoj su prisustvovala sve mjesne vojničke i građanske vlasti, te reprezentacije naših društava uz brojno građanstvo. Odmah zatim je bila Služba Božja u mjesnoj pravoslavnoj crkvi uz prisustvo istih vlasti i raznih odaslanstva.

Slava „Domagoja“. Ovo naše jug. kat. akademsko društvo u Zagrebu u četvrtak, 8. ov. mj., slavi svoju petnaestogodišnjicu. Ovom radosnom prigodom neka primi naše najsrdačnije čestitke! U dojučem broju upoznat ćemo naše čitaoce s ovom po izbor-četom naših mladih pregaoca i boraca, od kojih se nadamo boljoj i sretnijoj budućnosti našega naroda. Bog ih živio i krijept!

† **Prof. Jakov Sirošević.** Prošle subote preminuo je u našem gradu ovaj vrijedni, obljubljeni i uzorni naš nastavnik i odgojitelj. Više od 30 godina savjesno je i zanosno vršio svoju dužnost ne samo profesora, nego i prijatelja i dobrog savjetnika na splitskoj realci, te odgojio čitave generacije, koje ga se uvijek harno sjećaju i s poštovanjem spominju. Svojim rodoljubljem te nesebičnim radom oko osvješćenja našega naroda uvijek se isticao među prvima. Bio je dobar i praktični vjernik te uzoran otac obitelji. Milom pokojniku vječni pokoj i trajni spomen u narodu, a u cviljenoj obitelji naše najdublje saučeeće!

† **Danka Maričić rod. Ugrica.** Urednika službenog „Dalmatinskog Glasnika“, g. prof. Iliju Maričića, zadesila je teška nesreća smrću dobre i čestite supruge, koja mu je preminula u našoj bolnici nakon teške bolesti. Bio joj je priredeno vrlo lijep sprovod. Laka joj zemlja, a ožalošćenom supruzi i rodbini naše saučeeće!

Proslava 700. godišnjice III. reda sv. Franje. Ta će se rijetka slava održati tri zadnja dana Devetnice Bezgriješnog Začeca B. D. M. u u crkvi sv. Franje u 4 s. posl. podne: u ovu naime nedjelju, ponedjeljak i utorak. Svake večeri držat će prigodni govor O. B. Polonijo, i to redom: O povijesti Trećega reda sv. Franje, o blagodatima te ustanove za pojedinca i čitavo ljudsko društvo, te o tome, kakav mora biti danas Treći red i njegovi članovi. Kruna svega bit će „sveta ura“ pred svečano izloženim Svetotajstvom u utorak ujutro od 7-8 sati, za vrijeme koje bit će

pjevana sv. Misa sa skupnom sv. pričesti trećoredaca i ostalih stovatelja Gospih i sv. Franje. Svečanost će se završiti sa „Tebe Boga hvalimo“ i blagoslovom. — Obilni su oprosti, kojima se ovom prigodom mogu okristiliti i mjesni trećoredci i ostali vjernici, pak se nadamo, da će se naše građanstvo u velikom broju rado pridružiti ovoj proslavi III. reda sv. Franje, koji je svojim moralnim i prosvjetnim uplivom i radom zadužio našu domovinu, pa i sami naš grad Šibenik.

Važna misija. Zadnjih dana Vlada je brzoglavno pozvala profesora bivšeg kat. bog. sjemeništa u Zadru dra Nikolu Moscatello u Beograd, kamo je on već i otputovao. Zadnje vrijeme bio je profesorom na ovdješnjim našim društvenim gimnazijama. Iz pouzdana izvora doznajemo, da je taj poziv u vezi s njegovim imenovanjem za crkvenog konsumenta na našem poslanstvu kod Vatikana u Rimu. To imenovanje nas veseli, jer dobro poznajemo njegove sposobnosti, pak se pouzdamo nadamo, da će svojom dubokom teološkom i pravničkom naobrazbom dostojno pokrivati to važno mjesto na zadovoljstvo svih nas katolika u Jugoslaviji. Neka tom prigodom primi naše iskrene čestitke!

Staleško udruženje svećenstva žibenske Biskupije „Uzajamnost“ 23. studenoga održalo je svoj sastanak uz lijepi odaziv svojih članova. Na sastanku se povelala riječ o agrarnoj reformi i crkvenim dobrima, o ekonomskom pitanju svećenstva te o radu svećenika na religioznom i kulturno-prosvjetnom polju. Govorilo se još o samoj staleškoj organizaciji. Upravi je dano ovlaštenje, da sastavi i pošalje predstavku na mjerodavne faktore, da se što skorije popuni naša Biskupija, koja je već dvije godine bez biskupa.

Neka se maknu oni, kojih se tiče! Već tamo od evakuacije obilazi našim gradom jedan čovjek pogutne glave, tužna pogleda, torbom u ruci. Svakoga, koji poznaje toga čovjeka i znade za sve ono, što je on podnio za narodnu stvar u studenom Zadru i kasnije u bjegunstvu, zaboli u duši, kadgod ga sretno. To vam je Gustav Červar, brijak, stradalnik, bjegunac, a u prvo doba ujedinjenja i vojničdobrovoljac. Odlični je to rodoljub, istaknuti borac za naša narodna prava, radi čega su ga osobito mrzili i progonili Talijani u Zadru. Dućan sa svim namještajem mu je bio toliko puta upravo na barbarski način potpuno uništen. Kad mu se to dogodilo zadnji put, bio mu je ugrožen i život, pak je morao bježati iz Zadra. Za sve to sad mu se vraća tim, da i sada među svojim ljudima mora da strada, i tako ružno strada. Za njega nema ni pristojnog stana ni mjesta, da počne svoj zanat i prehrani svoju obitelj. To ne ide! Za sve nas je to sramota! Svi se moramo zauzeti za toga i takvog čovjeka, ali osobito neka se maknu oni, kojih se tiče! Neka se pobrinu, da Gustav Červar dobije već jednom lokal, te više ne strada on i obitelj!

DOPISNICE
za Rožić
i Novu Godinu
latinicom i ćirilicom
na veliko i malo može
se dobiti kod
KNJIŽARE FILIP BARIĆ
— ŠIBENIK. —

Rodoljublje naših srednjoškoolaca. Prigodom rapalskog dana u Šibeniku učenicima kr. ref. realne gimnazije i velike gimnazije, kako nam javlja podružnica „Jugosl. Matice“ u Splitu, sakupiše međusobno 5500 K, te se upisalo u legiju „Jug. Matice“ ovi razredi: I.a, I.b, II., III.a, III.b, IV., V., VI., VII., VIII., te učenik IV. r. Šare Frane, koji je sam dao 1200 K. Svaka čast našoj omladini! Ovaj njezin svjetli i rodoljubni čin napunja nas iskrenom radošću i najboljim nadama za budućnost, a bit će i od ne male utjehe našoj nespašenoj braći u ropstvu.

Zapljena. Zadnji broj „Raskovnoga“ bio je zaplijenjen. Kažu zato, jer se usudio malo oštrije osuditi progon suca Blaževića u jednom otvorenom pismu na predsj. Suda gosp. Bojanića.

Obavijest čehoslovačkim državljanima. Po naredbi vlade čehoslovačke republike dneva 3. novembra 1921 br. 394, sb. z. a. n. molbe za pripomoć na ratne štete mogu biti predložene samo do 31. decembra 1921. Dotične molbe se imaju podastrijeti kod onoga ureda, kojemu je bila svojedobno predala prijava ratnih šteta. — Pozivlju se oni pripadnici čehoslovačke republike, dotično nasljednici čehoslovačkih pripadnika, koji su usljed vojničke službe umrli ili postali nesvjesni, te su stalno nastanjeni u području konzulata ČSR u Splitu, i imaju pravo na invalidne pristojbine po zakonu dneva 20. februara 1920, br. 142 sb. z. a. n., da se prijave pismeno ili usmeno konzulatu najdalje do 10. decembra 1921. — Konzulat ČSR. u Splitu.

7% investicioni državni zajam. Obveznice su državnog zajma pripjele. Potpisaci kod Zadrugne gospodarske banke d. d. podružnica Šibenik, mogu ih kod iste za vrijeme uredovnih satova, podignuti uz povratka privremene potvrde.

Obavijest državljanima Poljske Republike. Generalni Konzulat Poljske Republike u Zagrebu saopćuje: Prema naredbi Ministarstva spoljnih posala u Beogradu mora svaki pripadnik strane države u Kraljevini SHS. nabaviti u roku od tri mjeseca (6. listopada 1921) putnicu ispostavljenicu od ovog nadležnog ureda, Poljski generalni konzul u Zagrebu pozivlje ovim sve pripadnike Poljske Republike, koji borave u Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni, Hercegovini, Sloveniji, Dalmaciji i Crnoj Gori, neka u propisanom roku nabave kod ovog generalnog konzulata putnicu, pošto sve ostale isprave, kao domovnice, iskaznice i t. d. nijesu dostatne.

Državna razredna lutrija
kraljevine SHS.

III. KOLO SREĆAKA.

I. razred vučenje 2. i 3.
siječnja 1922.

Glavni zgoditak 80.000 dinara.

Cijena cijele srečke . . .	Din. 48.—
„ polovine . . .	„ 24.—
„ četvrtine . . .	„ 12.—
„ osmine . . .	„ 6.—

Srečke se prodavaju kod
Zadrugne gospodarske banke d. d.
podružnice Šibenik.

POZOR!

NOVO!

PAPIRNICICA GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).
Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, šibenskih razglednica, te dopisnica

za Božić i Novu godinu.

Upravo stigli tjedni, mali džepni i mali zidni

KALENDARI.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mirisnih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

NOVO!

POZOR!

Bogato skladište šivaćih strojeva SINGER

kao i svih pojedinih dijelova
šivaćih strojeva, šivaćih igala
i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena cijena, koja je ista za cijelu Jugoslaviju.

ANTE FRUA
ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik i okolicu.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica Maraškina i Likera PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke „SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjevica - Pelinkovac - Kruškovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK (HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopiše svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pišaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih
umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavi: Cianamid

Telefon Br.

➔ Pretplatite se na „Narodnu Stražu“! ➔

PAPIRNICICA E. DELFIN - ŠIBENIK

Rašalije: uz pouzeće, dok zalika traje, tek stiglih slijedećih predmeta: Umjetničko izradenih u bojama Božićnih i Nove godine razglednica sortiranih 100 komada Din. 25, pišaćeg papira u bojama 10/10 100 mapa Din. 180; cigaretnog papira dobre vrsti 10 kutija po 100 omoćica u kutiji Din. 180.

Slika divno izradenih Nj. Vel. Kralja Aleksandra veličina 48 x 68 Din. 15 komad, 10 komada din. 130, 50 komada din. 600, suviše prekrasno izradene slike u bojama, koje prikazuju „Srpsku Historiju“ veličina 55 x 75 komad Din. 25, te igraćih karata bečke tvornice „Piatnik“, novinskog papira za omotavanje Din. 5 kgr., raznog kancelarijskog papira i drugih pisaničkih predmeta.

— Prodaja svakovrstnih novina. —

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavnj naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu, te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.